

Zima | 2022

ZPRÁVY

Z MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ



MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

CHCE TO ZMĚNU MYŠLENÍ

str. 04 až 05

Výroba vepřového upadá

str. 03

Budoucnost jídla

str. 06

Češi mění jídelníček

str. 07



VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

je to zhruba měsíc, kdy jsem se ujal funkce ministra zemědělství. O mých prioritách jsem od té doby hovořil již mnohokrát, ale dovolte mi je připomenout.

Samozřejmě musím začít změnami ve Strategickém plánu Společné zemědělské politiky (SZP), jimiž jsme se zabývali celý leden a které jsme nyní odeslali Evropské komisi. Zemědělství je komplexní oblast, kde se musí vyváženě doplňovat větší i menší zemědělské podniky. Proto rád používám jednoduchý přírůbek s kyvadlem vychýleným směrem k velkým podnikům, které nyní musíme vrátit do rovnovážné polohy. A prvním z kroků, který nás k této rovnováze přiblížil, bylo právě rozhodnutí koaliční rady o nastavení nového programového období SZP. Jen připomenou, že tou hlavní změnou oproti původní verzi je navýšení peněz na první hektary z 10 na 23 procent. Tato podpora půjde všem podnikům bez ohledu na jejich velikost na prvních 150 hektarů. Na jaké dotace budou mít zemědělci podle nových pravidel nárok, si mohou předběžně spočítat díky on-line kalkulačce, kterou pro ně připravili společně kolegové z našeho ministerstva a z Ústavu zemědělské ekonomiky a informací.

Chceme také motivovat zemědělce ke zmenšování půdních bloků, a proto omezíme osevní plochu jedné plodiny v silně erozně ohrožených oblastech ze současných 30 na 10 hektarů. Tato podmínka by měla platit od příštího roku.

Pokud jde o dlouhodobé priority, chci se zaměřit na využívání moderních technologií v zemědělství, tedy precizní zemědělství. Před několika dny jsem na Chmelařském kongresu ocenil, že právě chmelaři jdou významně dopředu. Na několika chmelnicích instaloval Plzeňský Prazdroj ve spolupráci s Microsoftem senzory, které budou až do zářijové sklizně zaznamenávat stav půdy a mikroklima v okolí rostlin. Poté vyvinou software k efektivnímu zavlažování chmelnic na Žatecku, které se na mnoha místech potýká s nedostatkem vody. Ostatně využívání dat ze senzorů a čidel v zemědělské půdě či meteorologických údajů v on-line systémech následně dávkuje třeba správné množství hnojiv či pesticidů. Nové technologie nám nabízejí spoustu možností, a pokud jsou ku prospěchu věci, musíme je zkrátka využívat.



Zdeněk Nekula
ministr zemědělství

OBSAH:

EKONOMIKA

VEPŘOVÁ KRIZE

Současná situace na trhu s vepřovým masem není pro chovatele vůbec příznivá. Česko v Bruselu požádalo o zavedení mimořádné podpory.

03

ROZHOVOR

NEKULA: ŽÁDNÁ REVOLUCE, SPÍŠE EVOLUCE

„Musíme se snažit na zemědělství nazírat jinak než doposud,“ říká v rozhovoru pro Zprávy z MZe nový ministr zemědělství Zdeněk Nekula.

04

SPOTŘEBITEL

JÍDLO VE 3D, VÍCE BIOPOTRAVIN, ROSTLINNÁ NÁHRADA VAJEC

Jak potravinářské firmy ovlivňuje strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“ („Farm to Fork“).

06

EKONOMIKA

PANDEMIE KORONAVIRU ZMĚNILA JÍDELNÍČEK ČECHŮ

Více masa, ovoce a zeleniny, méně brambor a alkoholu.

07

SPOTŘEBITEL

OSLAVA ČESKÝCH POTRAVIN

O produktech našich zemědělců a potravinářů.

08

VÝBĚR ZPRÁV

STRUČNĚ V ČÍSLECH

Produkce zeleniny v ČR se loni zvýšila. Budvar zprovozní novou plechovkovou linku. Přibyly nové skleníky s rajčaty.

09

SPOLEČNOST

NOVÝ MINISTR NEKULA, MINISTERSKÉ SETKÁNÍ, DÁNSKÁ KRÁLOVNA SLAVÍ

Přehled obrazem.

10

EKONOMIKA

VEPŘOVÁ KRIZE

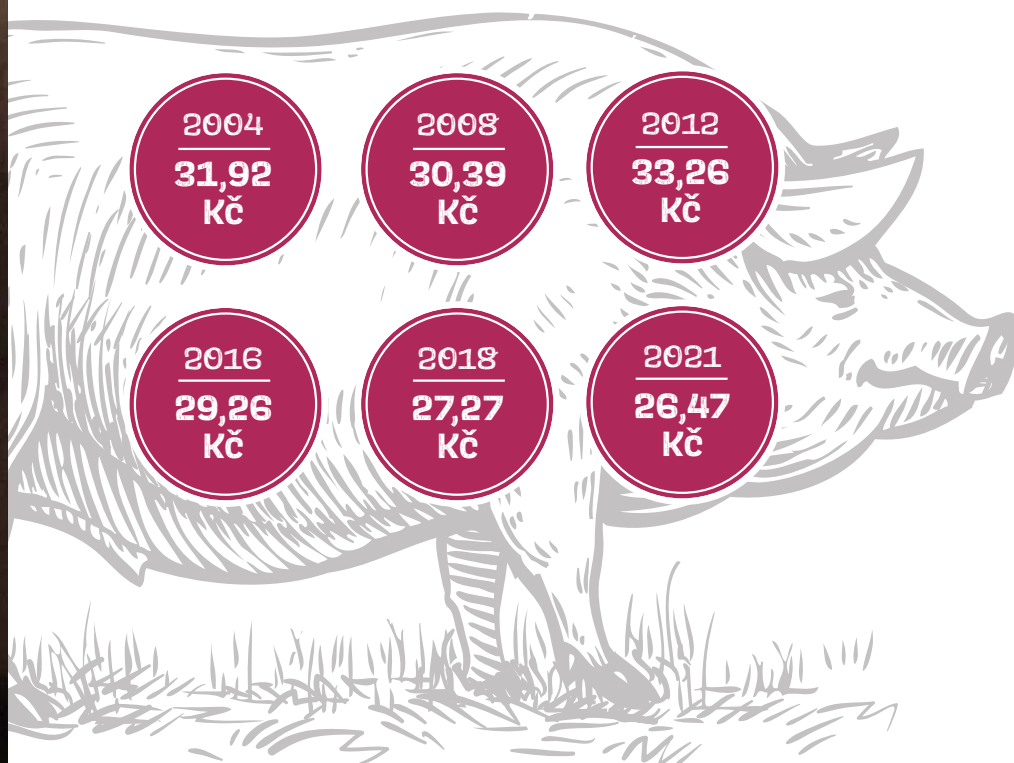
Situace v sektoru vepřového masa je kritická a hrozí uzavírání některých podniků. Hledáme proto způsoby, jak chovatelům co nejvíce pomoci. Z národních dotací jsme jim loni vyplátili přes miliardu korun. Na Radách pro zemědělství v Bruselu opakovaně požadujeme po Evropské komisi zavedení mimořádných podpor pro tento sektor.

Ceny prasat a vepřového masa v ČR klesly na nejnižší úroveň od roku 1994. Zemědělci prodávali jatečná prasata v posledních měsících za průměrnou cenu 25 Kč za kg živé hmotnosti. Problémy zemědělců v tomto sektoru nebyly nikdy větší. Důvodem je jednak trvajících hrozba šíření afrického moru prasat v sousedních zemích a jednak zvýšení vstupů do výroby, jako jsou náklady na krmiva a energie. Výsledkem kombinace těchto dvou faktorů je nadbytek vepřového masa na trhu, zhoršené exportní možnosti a propad cen na unijním a zejména tuzemském trhu.

Sektor chovu prasat považujeme za klíčové odvětví živočišné výroby. Pokud má tento obor v naší zemi přežít, nelze s podporou pro chovatele prasat otálet. Rozhodli jsme se vyplátit národní dotace pro chovy prasat v roce 2021 v plné výši. Do tohoto sektoru jsme v rámci vybraných dotačních programů určených na ozdravování chovů prasat a zlepšení jejich životních podmínek loni vyplátili téměř 1,2 miliardy korun.

Na problém v sektoru vepřového masa dlouhodobě upozorňujeme na jednáních v Bruselu a požadujeme zavedení mimořádných podpor pro chovatele. K našemu návrhu se přidalo mnoho dalších států včetně Rakouska, Belgie, Slovenska nebo Francie, je tedy patrné, že sektor má problémy napříč Evropou.

Průměrné ceny zemědělců za jatečná prasata (Kč/kg živé hmotnosti)



ROZHOVOR

NEKULA: ŽÁDNÁ REVOLUCE, SPÍŠE EVOLUCE

Pro Zdeňka Nekula se v posledních týdnech spousta věcí změnila. Svou kancelář starosty v Těšeticích na Znojemsku vyměnil za kancelář šéfa Ministerstva zemědělství. Nového ministra zemědělství jsme pro vás vyzpovídali.



Jaké je to být ministrem?

Tuto zodpovědnost přijímám s velkou pokorou. Chci naslouchat všem, reagovat na aktuální problémy a společně se zemědělci náš obor modernizovat a posouvat dopředu.

Jaký byl váš nástup na resort?

Jedním slovem hektický. Jsme v situaci, kdy není čas se rozkoukávat, takže si ani nepřipouštím tradičních sto dnů hájení. Takový luxus si zkrátka nemohu dovolit. Musím se spolu s kolegy na ministerstvu zaměřit na věci, které nesnesou odkladu.

Které máte na mysli?

Mým prvním úkolem bylo dokončit Strategický plán nové Společné zemědělské politiky, který ovlivní podobu českého zemědělství v příštích letech. Co také nesnese odkladu, je rozpočet na letošní rok. Pokud jde o dlouhodobé priority, chci se zaměřit na precizní zemědělství, tedy využívání moderních technologií v zemědělství. Tam vidím, a snad nejen já, budoucnost zemědělství. Pomocí moderních systémů, dronů, satelitů nebo senzorů v zemědělských strojích mohou zemědělci zjistit přesné

složení půdy, její kvalitu a mnoho dalších důležitých informací. Díky nim pak mohou například přizpůsobit správné dávkování množství hnojiv nebo pesticidů.

Co říkáte na protesty části zemědělců sdružených v Agrární komoře a v Zemědělském svazu, jimž se nelíbí nová pravidla přerozdělování zemědělských dotací ve prospěch menších farem?

Mnohokrát jsem říkal, že u mě mají všichni dveře otevřené, že si rád vyslechnu jejich argumenty. Žádné stanovisko neberu na lehkou váhu. A samozřejmě nikomu neupírám právo demonstrovat, mrzí mě ale, že tuto formu zvolili. Mnohokrát jsem také říkal, že musíme navrátit „vychýlené dotační kyvadlo“ zpět do rovnováhy. Z údajů Ústavu zemědělské ekonomiky a informací jednoznačně vyplývá, že v předcházejícím období byli větší zemědělci zvýhodňováni na úkor těch menších, rozdíl mezi nimi činil přibližně dva tisíce korun na hektar. To chci napravit. A pokud někteří zemědělci chtějí více peněz, ať se pustí do režimu ekologického zemědělství, kde mohou získat podporu až 20 tisíc korun na hektar.



Rychlé odpovědi:

Vaše nejoblíbenější místo?

Sedět na hrázi těšetické přehrady a pozorovat západ slunce.

Životní motto:

Každý je strůjce svého osudu. Štěstí přeje připraveným.

Mám vášeň pro...

Včely

I větší zemědělské podniky?

Ovšem. Ekologické zemědělství není jen pro malé zemědělce, zapojit se mohou i větší podniky. Pokud si zvolí duální systém, kdy část podniku bude hospodařit konvenčně, a část převedou do režimu ekologického zemědělství, mohou získat větší dotace. Musíme se snažit na všechny věci nazírat jinak než doposud. Nejde o žádnou revoluci, ale evoluci, kterou naše zemědělství potřebuje.

Jak vidíte budoucnost českého zemědělství?

Pokud to má být dobrá budoucnost, musíme změnit přístup zemědělců a dotační politiku, jak už jsem zmiňoval, jinak nás příroda sama potrestá. Stačí se dnes dobře dívat. Některé vyprahlé zemědělské krajiny jasně ukazují slabiny českého zemědělství. Kvůli nedostatku organické hmoty půda nedostatečně zadržuje vodu. Půdu odfoukává vítr a splavují ji deště. K půdě se nemůžeme chovat takto macešsky. Musíme vytvořit podmínky pro vznik pestřejší, zdravější a kvalitnější krajiny.

Máte představu, jaké kroky v tomto ohledu chcete udělat?

Chci od ledna příštího roku snížit maximální výměru jedné pěstované plodiny na deset hektarů, a to na silně erozně ohrožených pozemcích. V registru zemědělské půdy aktuálně evidujeme přibližně čtvrtinu výměry orné půdy jako ohroženou. Zde by nám také pomohla větší spolupráce s Ministerstvem životního prostředí. Oba resorty by měly hledat shodu, místo vzájemného napadání. To chceme s paní ministryní Annou Hubáčkovou změnit. Naším cílem je najít vyvážený přístup, který neohrozí zemědělství, ale zároveň bude respektovat oprávněné požadavky na větší ochranu životního prostředí. Prostředkem, jak naši krajinu uzdravit, může být například obnova polních cest a výsadba stromořadí.

Myslíte si, že Čechy zajímá obor zemědělství?

Zemědělství je velmi důležitým oborem. Nejde jen o zemědělství jako takové, jak se může na první pohled zdát, ale pod naše ministerstvo spadá také ekologie, vody a vodohospodářství, lesy, myslivost, ochrana zvířat, rybářství a potravinářství. Všechny tyto oblasti jsou nedílnou součástí běžného každodenního života obyvatel

České republiky. Kdybych to měl trochu odlehčit, tak musím připomenout, že do potravinářství patří například i výroba piva a vína, což jsou oblasti bytostného zájmu téměř každého Čecha a Moravana.

Mezi aktuální „hořáky“ patří i státní lesy? Jste kritický k hospodaření Lesů České republiky?

Státní podnik spravuje polovinu všech našich lesů a má zásadní vliv nejen na boj s kůrovcem, ale také na obnovu lesů a na to, jak celkově budou vypadat a adaptovat se na klimatickou změnu. Za nešťastnou považuji změnu organizační struktury, kdy se vytvořila oblastní ředitelství, a tím se zhoršila spolupráce a komunikace s lesními správami. Je potřeba naslouchat těm, kteří nejlépe znají svůj region a podle toho přijímat efektivní opatření v místě.

Kde nakupujete potraviny?

Snažím se podporovat zemědělce na farmářských trzích a v malých obchodech v naší nebo sousední obci. Občas zajdu i do supermarketu, protože řadu výrobků jinde nekoupíte, ale snažím se tomu vyhýbat. Podporuji naše potraviny, naše lidi, naši ekonomiku. Velké obchodní řetězce zdaňují v České republice naprosté minimum z tržeb. Je potřeba se zamýšlet, koho nákupem podpoříme.

Jak vypadá váš jídelníček?

Můj jídelníček dostává v posledních týdnech pořádně na frak. Člověk přechází z jednoho jednání do druhého. Snažím se však přes den jíst vyvážená jídla, abych večer nechodil domů s vlčím hladem.

Jaké je vaše nejoblíbenější jídlo?

Mám bezlepkovou dietu, takže na mnohé potraviny mohu zapomenout. Ale moje manželka umí nejlepší bezlepková jídla, co znám. Například pšeničnou mouku nahrazuje rýžovou hladkou moukou a jinými přirozeně bezlepkovými alternativami. Jinak si velice rád dám zeleninové rizoto. Jím také dostatek zeleniny a ovoce, zejména pak jablka.

Co nejraději pijete – pivo, nebo víno?

Miluji červená moravská vína, ale také si občas dám bezlepkové pivo.

SPOTŘEBITEL

JÍDLO VE 3D, VÍCE BIOPOTRAVIN, ROSTLINNÁ NÁHRADA VAJEC

V loňském roce jsme vám v našem pravidelném seriálu představili strategii „Od zemědělece ke spotřebiteli“ („Farm to Fork“) jako jedno z klíčových opatření v rámci Zelené dohody pro Evropu („Green Deal“). Pojďte se s námi podívat na přehled opatření a závazků, které přijaly potravinářské firmy v boji za lepší životní prostředí.

Španělská NovaMeat vyvinula rostlinnou obdobu masa, které vzhledem připomíná hovězí steak. Produkt se tiskne na 3D tiskárně. V nadcházejících letech plánuje společnost vyrábět až 500 kg této potraviny za hodinu.

Izraelská společnost Zero Egg přichází s všestrannou rostlinnou náhradou vajec vhodnou v potravinářství k výrobě omelet, pečiva, těstovin a omáček.

Společnost Kellogg's se zavázala k používání pšenice a ovesných vloček, k jejichž produkci nebyla použita aktivní látka glyfosát, a to od roku 2025.

Potravinářský řetězec Tesco plánuje do roku 2025 navýšit prodej rostlinných alternativ masa a masných výrobků o 300 %.

Společnost Nestlé vyvinula hrachovou alternativu mléka s neutrální chutí pro široké využití (vaření, pečení, šlehání, přímá spotřeba).

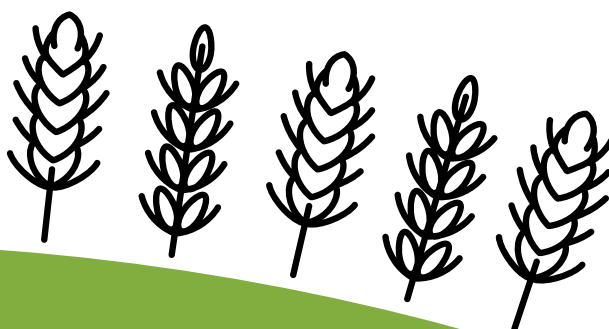
Potravinářská firma New Culture hodlá spustit výrobu sýrů mozzarella z mléčné bílkoviny bez využití zvířat do konce roku 2023.

Společnost PepsiCo se zavázala snížit obsah přidaného cukru v celém sortimentu nealkoholických nápojů o 25 % do roku 2025, a o 50 % do roku 2030.

Skupina dánských studentů využila 3D techniku pro tisk rostlinné alternativy lososího masa. Cílem projektu je vyvinout do roku 2022 rostlinnou náhražku ryb na bázi bílkovin z hub a hrachu.

Obchodní řetězce Ahold, Tesco, Lidl, Globus, Kaufland, Penny Market a Billa se zavázaly ukončit prodeje vajec z klecových chovů v České republice do roku 2025.

Potravinářská společnost Danone vyjádřila záměr postupně upustit od značení data spotřeby „spotřebujte do“ ve prospěch značení „minimální trvanlivost do“, a to s cílem snížit množství potravinového odpadu.





EKONOMIKA

PANDEMIE KORONAVIRU ZMĚNILA JÍDELNÍČEK ČECHŮ

Maso, mléčné výrobky, ovoce, zelenina a rýže. To jsou potraviny, jejichž obliba v roce 2020 v Česku rostla. Podle Českého statistického úřadu naopak poklesla spotřeba chleba, brambor, tuků a olejů, alkoholických nápojů i cigaret.

	MASO	84 kg	+0,8 kg
	MLÉKO a MLÉČNÉ VÝROBKY (v hodnotě mléka)	262,5 kg	+13,5 kg
	OVOCE	87,8 kg	+1,3 kg
	ZELENINA	93,2 kg	+6,2 kg
	RÝŽE	7,9 kg	+1,2 kg
	CHLEBA	38,2 kg	-0,8 kg
	BRAMBORY	65,1 kg	-4,4 kg
	TUKY A OLEJE	26,7 kg	-0,8 kg
	ALKOHOLICKÉ NÁPOJE	166,7 l	-6,7 l
	CIGARETY	1 894 ks	-64 ks

meziroční rozdíl je uveden barevně vedle

SPOTŘEBITEL

OSLAVA ČESKÝCH POTRAVIN

Přinášíme vám první díl nového seriálu o projektech, které jsme finančně podpořili v rámci programu „Dotace nestátním neziskovým organizacím“. Začínáme projektem „Boží dar – příběhy českých potravin“, který připravila Potravinářská komora ČR.

Nová série dokumentárního cyklu „Boží dar – příběhy českých potravin“ je zaměřena na příběhy typicky českých a moravských potravin. V Božím daru jsou „celebritou“ nejen potraviny, ale i jejich zpracovatelé. Seznamte se s mistrovskou prací výrobců. Kromě historie a současnosti dané potraviny se dozvíte i praktické rady, které vám pomohou zpracovávat potraviny v domácnosti.



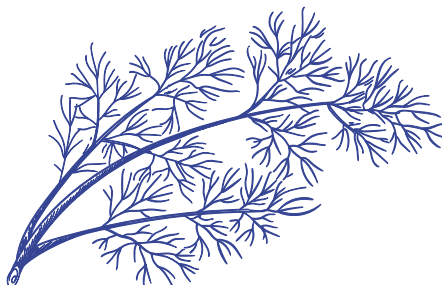
Příběh kefíru ▶



Příběh zelí ▶



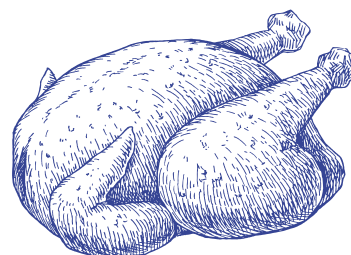
Příběh kopru ▶



Příběh salámu Vysočina ▶



Příběh kuřete ▶



VÝBĚR ZPRÁV

STRUČNĚ V ČÍSLECH

Lesy České republiky vybudovaly vodní nádrže, tůně a mokřady. Návštěvnost nejstaršího hřebčína na světě roste. Produkce zeleniny v ČR se loni zvýšila, produkce ovoce naopak klesla. Budvar zprovozní novou plechovkovou linku. Přibily nové skleníky s rajčaty.

150

vodních nádrží, tůň a mokřadů loni opravil, obnovil nebo vybudoval v programu „Vracíme vodu lesu“ státní podnik Lesy České republiky. Do staveb, které zpomalí odtok vody z krajiny a zmírní sucho, investoval 180 milionů korun. Letos podnik plánuje opatření na 170 místech s náklady 230 milionů korun.

59 500

lidí loni navštívilo Národní hřebčín Kladruby nad Labem. Tamní zámek a stáje si prohlédlo 47 500 lidí, areál ve Slatiňanech kolem 12 000 turistů. V roce 2020 oba areály navštívilo zhruba 40 000 lidí. Čísla jsou však stále výrazně nižší než v dobách před pandemií koronaviru, v roce 2019 to bylo 84 200 návštěvníků.

244 459

tun byla celková produkce tuzemské zeleniny určené pro obchodní síť a zpracovatelský průmysl v loňském roce, což je meziroční nárůst o 15 568 tun. Zemědělci zeleninu pěstovali na 12 066 hektarech, zatímco rok předtím pole pro tržní produkci zeleniny zabírala 11 326 hektarů.

133 867

tun činila loňská sklizeň ovoce, meziročně klesla o 5 procent. Výrazný pokles úrody ovocnáři zaznamenali u švestek a třešní. Naopak u meruněk, které nezasáhly mrazy, sklizeň vzrostla čtyřnásobně. Dařilo se i hrušním, jejichž úroda díky nárůstu plodů v pěstitelsky příznivém podzimu vystoupala na 124 procent pětiletého průměru, což činí asi 7 404 tun. Z dlouhodobého pohledu byla loňská úroda podprůměrná.

300 000 000

milionů korun investoval Budějovický Budvar do nové linky na stáčení piva do plechovek, která bude zprovozněna na jaře tohoto roku. Hodinová kapacita nové linky na plechovky bude 55 tisíc kusů. Ta současná jich zvládla 35 tisíc za hodinu. Podnik chce také zahájit projektovou přípravu na stavbu nové varny, stavět ji chce v roce 2023.

4

další hektary skleníků s rajčaty vybudovali pěstitelé v loňském roce. Celková rozloha krytých ploch s hydroponickým pěstováním rajčat tak vzrostla na 69 hektarů. Přitom v roce 2015 skleníky s rajčaty zabíraly jen 21 hektarů. Jejich pěstování zažívá rozmach díky velké poptávce po menších rajčatech v tuzemských obchodech. Skleníky s rajčaty tvoří 70 procent celkové tuzemské výměry krytých ploch pro pěstování rychlené zeleniny.

SPOLEČNOST

NOVÝ MINISTR NEKULA, MINISTERSKÉ SETKÁNÍ, DÁNSKÁ KRÁLOVNA SLAVÍ



Ministr zemědělství Zdeněk Nekula se ujal úřadu. Zaměřit se chce na precizní zemědělství, tedy využívání moderních technologií v zemědělství. Mezi jeho další priority patří ochrana a zadržování vody v krajině, ekologické zemědělství a efektivnější podpora malých a středních zemědělců.



Dánská královna Markéta II. oslavila 50. výročí od svého nástupu na trůn. Již 28 let využívá pro kočárovou ceremoniální službu výhradně starokladrubske koně od dvorního dodavatele Národního hřebčína Kladruby nad Labem. Mezi nejvýznamnější okamžiky ceremoniální služby starokladrubske běloušů patří novoroční audience u královny, přijímání diplomatů, výročí v královské rodině a přesun královské rodiny na letní sídlo.



Ministr Nekula jednal v Bruselu se svým francouzským protějškem Julienem Denormandiem. Po Francii totiž Česká republika přebere v červenci předsednictví v Radě EU. Ministři se shodli na udržitelném používání pesticidů a rovných podmínkách v mezinárodním obchodu.

